

Memorandum

Kuupäev: 13.06.2025

Kellele: Tööinspeksioon, Tarbijakaitse- ja Tehnilise Järelevalve Amet, Maksu- ja Tolliamet

Kellelt: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teema: Pädevate asutuste kindlaksmääramine määruse (EL) 2024/3015 rakendamiseks

1. Määrus ja selle eesmärgid

13. detsembril 2024 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/3015, mille keskne eesmärk on keelata ettevõtjatel sunniviisilise töö¹ tulemusena valmistatud mistahes toodete EL-i turule laskmine (sh kaugmüügi kaudu), seal kättesaadavaks tegemine ja EL-i turult eksportimine kolmandatesse riikidesse, et parandada siseturu toimimist ja aidata kaasa sunniviisilise töö tõkestamisele (sunnitöö määrus) (artikkel 3).

Määruse laiem eesmärk on aktiivselt toetada ülemaailmseid jõupingutusi, mis on suunatud sunniviisilise töö kaotamisele ning töötajate ja laste õiguste kaitsele. Sunniviisilist tööd leidub paljudes sektorites. Mõned teenindussektorid – tekstiilitööstus, kaevandamine ja põllumajandus – kuuluvad nende sektorite hulka, kus on sageli teatatud sunniviisilise töö kasutamisest. Sunniviisilisel tööil on selge mõju tõrjutud ja vähekaitsitud rühmadele nagu lapsed, naised, rändajad, pagulased või põlisrahvad.

2. Määruse kohaldamisala ja selle ulatus

Määrus keskendub toodetele. Määrus ei ole suunatud konkreetsetele riikidele, ettevõtetele või tööstusharudele, vaid määruse eesmärk on keelata tõhusalt ära sunniviisilise töö kasutamisega seotud toodete müük EL-is sõltumata nende päritolust. Seega hõlmab määrus kõiki EL-i turul kättesaadavaks tehtud tooteid, st nii EL-is kodumaise tarbimise kui ka ekspordi tarbeks valmistatud tooteid, aga ka imporditud kaupu.

Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu kohaldatakse toodete suhtes, mille ükskõik, millises tootmise, valmistamise, korjamise või kaevandamise etapis, sh selliste toodetega seotud töö või töötlemise käigus, on kasutatud sunniviisilist tööd. Keeld rakendub mis tahes liiki toodetele, sh nende komponentidele, olenemata sektorist, päritolust, sellest, kas need on toodetud liidus või imporditud, lastud liidu turule või tehtud liidu turul kättesaadavaks või eksporditud.

Määrusega antakse liikmesriikide pädevatele asutustele õigused pidada otseselt kinni või konfiskeerida tooteid või nõuda nende toodete turult kõrvaldamist, kui need on valmistatud täielikult või osaliselt sunniviisilise töö tulemusena.

¹ Sunniviisilise töö mõiste määratleb ILO konventsiooni nr 29 art 2 lg 1, mille järgi sunniviisiline või kohustuslik töö tähendab a) igasugust tööd või teenust, mida nõutakse mis tahes isikult ükskõik missuguse karistusega ähvardades ja b) milleks see isik ei ole ennast vabatahtlikult pakkunud.

3. Liikmesriigi kohustus määrata pädev(ad) asutus(ed)

Igal liikmesriigil tuleb määrata üks või mitu pädevat asutust, kes vastutab määruses sätestatud kohustuste täitmise eest. Liikmesriikide pädevad asutused ja Euroopa Komisjon teevad tihedat koostööd ning vastutavad sunnitöö määramise tulemusliku ja ühetaolise rakendamise eest kogu liidus.

Sunnitöö määramise järgi peavad liikmesriigid esitama **hiljemalt 14.12.2025** Euroopa Komisjonile ja teistele liikmesriikidele järgmise teabe:

- a) pädeva(te) asutus(t)e nime(d), aadressi(d) ja kontaktandmed;
- b) pädeva(te) asutus(t)e pädevusvaldkonnad.

Liikmesriikidelt saadud tagasiside põhjal on paljudes riikides arutelud pädevate asutuste määramise küsimus veel suhteliselt algusjärgus, kuid esitatud tagasisidest ilmneb, et näiteks Horvaatia, Poola ja Leedu kaaluvad turujärelevalveasutuste, tööinspektsiooni ja/või tolliasutuse määramist pädevateks asutusteks.

Euroopa Komisjon avaldab **hiljemalt 14. juuniks 2026** mitmed **suunised**, mis on mõeldud nii pädevatele asutustele, tolliasutustele, ettevõtjatele kui ka liikmesriikidele ning mille eesmärk on toetada määramise praktilist rakendamist (artikkel 11).

Liikmesriigid on kohustatud sunnitöö määramist hakkama **rakendama alates 14. detsembrist 2027**.

Lühidalt kokkuvõetuna on pädevate asutuste ülesanne teha kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumised, st kas toote valmistamise mõnes etapis on kasutatud sunniviisilist tööd (vt täpsemalt punkti 4).

4. Juhtiva pädeva asutuse määratlemine ja menetluse etapid

Sunnitöö määramine kasutab terminit „juhtiv pädev asutus“. Määramise kontekstis on juhtiv pädev asutus, kas konkreetne liikmesriik või Euroopa Komisjon. Euroopa Komisjonile ja liikmesriikide pädevatele asutustele antakse volitus põhjendatud kahtluse korral uurida sunniviisilise töö kasutamist ettevõtete tarneahelates.

Kui kahtlustatav sunniviisiline töö leiab aset liikmesriigi territooriumil, tegutseb juhtiva pädeva asutusena kõnealuse liikmesriigi pädev asutus. See tähendab, et kui esineb põhjendatud kahtlus, et näiteks Eestis kasutatakse sunniviisilist tööd, siis tegutseb juhtiva pädeva asutusena Eesti pädev(ad) asutus(ed). Kui kahtlustatav sunniviisiline töö leiab aset väljaspool EL-i territooriumi, tegutseb juhtiva pädeva asutusena Euroopa Komisjon.

Menetluse etapid, kui juhtiv pädev asutus on liikmesriik:

1. Eesti pädev asutus saab teabe sunniviisilise töö riski esinemise kohta:

- a) **Sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu võimalikust rikkumisest teatamine pädevale asutusele:** füüsiline isik, juriidiline isik või juriidilise isiku staatusega ühendus esitab ühtse teabe esitamise punkti² kaudu pädevale asutusele

² Euroopa Komisjoni loodav tsentraliseeritud teabe esitamise mehhanism, mis on kättesaadav kõigis liidu institutsioonide ametlikes keeltes ja tehakse tasuta kättesaadavaks (artikkel 9). See teave tuleb teha kättesaadavaks ka ühtses sunniviisilist tööd käsitlevas veebiportaalis, mille loob samuti Euroopa Komisjon (artikkel 12).

teabe, kui tema hinnangul lastakse EL-i turule või tehakse EL-i turul kättesaadavaks sunniviilise tööjõu abil valminud tooteid.

- b) **EL-i liikmesriikide pädevad asutused jagavad teavet teiste liikmesriikidega**, kui nad kahtlustavad, et määruse rikkumised toimuvad teistes EL-i osades. Euroopa Komisjoni loodavast sunniviisilise töö riski andmebaasist leitakse info selle kohta, et esineb sunniviisilise töö risk teatavate geograafiliste piirkondade majandussektorites või teatavate toodete või tooterühmade puhul, sh riigiasutuste rakendatava sunniviisilise töö kohta.

2. Sunniviisilise töö juhtumite tuvastamine. Uurimisprotsess, mis toimub kahes etapis:

- a) **Esialgne uurimise etapp**: enne uurimise algatamist hindavad pädevad asutused, kas on põhjendatud alus kahtlustada, et toode on tõenäoliselt valmistatud sunniviisilist tööd kasutades. Selleks küsib juhtiv pädev asutus enne uurimise alustamist uuritavatelt ettevõtjatelt meetmete kohta, mille nad on hinnatava toote puhul oma tegevuse käigus ja tarneahelas võtnud selleks, et leevendada, vältida või kõrvaldada sunniviisilise töö riski või heastada sunniviisilisega tööga tekitatud kahju³. Juhtiv pädev asutus võib otsustada mitte küsida uuritavalt ettevõtjalt lisateavet, kui tema hinnangul võib ettevõtja seetõttu püüda sunniviisist tööd varjata ja sellega seada ohtu uurimise.
- Selleks et aidata hinnata võimalikke sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumisi, loob Euroopa Komisjon andmebaasi, mis sisaldab kontrollitavat ja regulaarselt ajakohastatavat teavet sunnitöoga seotud riskipiirkondade või toodete või tooterühmade kohta.
 - Juhtiv pädev asutus võib küsida ka muudelt asjaomastelt sidusrühmadelt, sh isikult või ühenduselt, kes esitas pädevale asutusele asjakohase teabe, teavet enne uurimise algatamist.
 - Juhtiv pädev asutus peaks vajaduse korral küsima enne ettevõtjate poole pöördumist ka muudelt asutustelt (nt turujärelevalveasutustelt) teavet selle kohta, kas hinnatava ettevõtja suhtes kohaldatakse sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustust ja kas ta täidab seda kooskõlas kohaldatava EL-i või riigisisese õigusega, milles on sätestatud sunniviisilise tööga seotud hoolsuskohustuse ja läbipaistvuse nõuded.
 - Ettevõtjad peavad vastama teabenõudele 30 tööpäeva jooksul alates teabenõude kättesaamise kuupäevast.
 - Juhtiv pädev asutus viib 30 tööpäeva jooksul alates teabe saamise kuupäevast lõpule esialgse uurimise etapi ning hindab kogu kättesaadava ja kogutud teabe alusel, kas on olemas põhjendatud kahtlus sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumise kohta, et algatada uurimine.

→ **Otsus algatada uurimine** – Juhtiv pädev asutus teeb otsuse algatada uurimine:

- (1) juhul, kui ta teeb kindlaks kogu kättesaadavat teavet hinnates või
- (2) juhul, kui teavet või tõendeid ei olnud võimalik koguda, kuid muude kättesaadavate asjaolude alusel tehakse uurimise esialgses etapis kindlaks, et on põhjust kahtlustada sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumist.

³ Oluline on siinkohal, et ettevõtjad täidaksid omalt poolt hoolsuskohustust nõuetekohaselt, et vähendada riski, et nende tegevuse ja tarneahelate raames kasutatakse sunniviisilist tööd.

Kui juhtiv pädev asutus teeb otsuse algetada uurimine, siis lähtuvalt õigusest heale haldusele, mis hõlmab mh õigust ärakuulamisele enne isikut kahjustava üksikmeetme kohaldamist, peab uurimist läbiviiv juhtiv pädev asutus teavitama asjaomaseid ettevõtjaid uurimise algetamisest ja selle võimalikest tagajärgedest.

→ **Otsus mitte algetada uurimist** – Juhtival pädeval asutusel ei tule algetada uurimist, kui juhtiva pädeva asutuse hinnangul ei esine sunniviilise töö tulemusena valminud toote keelu rikkumise põhjendatud kahtlust või põhjendatud kahtluse aluseks olnud põhjused on kõrvaldatud, näiteks (aga mitte ainult) tulenevalt sunniviilise tööga seotud hoolsuskohustusest, mida kohaldatakse viisil, mis leevendab või tõkestab sunniviilise töö riski või kõrvaldab selle.

b) **Uurimiste etapp:** kui leitakse, et on olemas põhjendatud kahtlus selleks, et tegemist on sunniviilise töö kasutamise, jätkatakse uurimiste etapiga, millest teavitatakse uuritavaid ettevõtjaid 3 tööpäeva jooksul alates uurimise algetamise otsuse tegemisest.

- Juhtiv pädev asutus teavitab turujärelevalve info- ja teavitussüsteemi (ICSMS) kaudu uurimise algetamisest.
- Kui juhtiv pädev asutus esitab ettevõtjale teabenõude, siis peab uuritav ettevõtja esitama mistahes teabe, mis on uurimise jaoks asjakohane ja vajalik.
- Uurimise ajal teavet küsides tuleks juhtival pädeval asutusel võimaluste piires omistada suuremat tähtsust ja keskenduda uurimistalustele ettevõtjatele, kes osalevad tarneahela etapis, mis on võimalikult lähedal sunniviilise töö kasutamise tõenäolise riskiga etapile ja kellel on suurim mõju sunniviilise töö tõkestamisele, leevendamisele ja kaotamisele. Samuti peaks võtma arvesse ettevõtja suurust ja majanduslikke ressursse, kas ettevõtja on VKE, asjaomaste toodete kogust, tarneahela keerukust ja kahtlustatava sunniviilise töö kasutamise ulatust.
- Juhtiv pädev asutus määrab ettevõtjale teabe esitamise tähtaja, mis on vähemalt 30 tööpäeva, kuid mitte pikem kui 60 tööpäeva. Ettevõtja võib esitada tähtaja pikendamise taotluse, milles peab sisalduma ka põhjendus.
- Juhtiv pädev asutus võib teha kõiki vajalikke kontrole ja ka kohapealseid kontrole.
- Juhtiv pädev asutus peab andma ettevõtjale taotluse korral võimaluse esitada uurimiste vältel pädevale asutusele enda kaitseks teavet.

Uurimiste käigus hindab juhtiv pädev asutus kogu nende käsutuses olevat teavet, mis hõlmab mh:

- sõltumatut ja kontrollitavat teavet riskide kohta, et tootmisprotsessis on kasutatud sunniviilist tööjõudu;
- teavet turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta, mida teised liikmesriigid jagavad;
- kolmandate isikute, sh kodanikuühiskonna esitatud teavet;
- teavet selle kohta, kas ettevõtte rakendab oma tegevuses ja tarneahelates sunniviilise tööjõu kasutamise nõuetekohast hoolsust.

3. **Otsuse tegemine:** juhtiv pädev asutus hindab mõistliku aja jooksul (hiljemalt 9 kuu jooksul alates uurimise algetamise kuupäevast), kas EL-i turule lastud või seal kättesaadavaks tehtud

või eksporditud toote tootmise, valmistamise, korjamise või kaevandamise etapis, sh tootega
setud töö või töötlemise käigus, on kasutatud sunniviisilist tööd.

- Otsuse tegemisel tuleb lähtuda uurimise käigus, sh selle esialgses etapis, kogutud kogu teabest ja kõigist tõenditest. Liikmesriigi pädevate asutuste tehtud otsus kehtib kõigis teistes liikmesriikides vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel⁴. Juhtiva pädeva asutuse otsused tehakse ka üldsusele kättesaadavaks.
- Kui ettevõtja või avaliku sektori asutus keeldub ilma mõjuva põhjuseta nõutud teavet esitamast või jätab teabe ilma mõjuva põhjuseta esitamata, esitab puudulikku või ebaõiget teavet eesmärgiga uurimist tõkestada, esitab eksitavat teavet või takistab uurimist muul viisil, saab juhtiv pädev asutus teha kindlaks, et sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu on rikutud, kasutades selleks muud asjakohast ja kontrollitavat teavet, mis on kogutud uurimise esialgses etapis ja uurimiste käigus.

Otsuseid on kahte liiki:

- a) **Otsus, millega tehakse kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine**⁵: selles otsuses märgib juhtiv pädev asutus uurimise tulemused ja teabe ning tõendid, millel tulemused põhinevad, määrab ettevõtjatele mõistliku tähtaja sellise otsuste täitmiseks ning esitab teabe, mis võimaldab teha kindlaks toote, mille suhtes otsust kohaldatakse, ja teabe otsuse kohtuliku kontrolli taotlemise kohta. Samuti sisaldab see otsus järgmist:

- i. keeldu lasta asjaomast toodet liidu turule, teha see liidu turul kättesaadavaks ja seda eksportida;
- ii. korraldust uuritud ettevõtjatele juba liidu turule lastud või liidu turul kättesaadavaks tehtud asjaomased tooted liidu turult kõrvaldada⁶ või eemaldada veebiliidesest nende toodetele või nende loeteludele viitav sisu;
- iii. korraldust uuritud ettevõtjatele kõrvaldada asjaomased tooted või toote osad, millega rikutakse sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu.

Seega kui juhtiv pädev asutus tuvastab sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumise, peab ta viivitamata keelama nende toodete EL-i turule laskmise, turul kättesaadavaks tegemise ja ekspordi EL-ist ning nõudma, et uuritud ettevõtjad kõrvaldaksid asjaomased tooted EL-i turult, kui need on juba seal kättesaadavaks tehtud, ja annetaksid kergesti riknevad tooted heategevuslikel või avaliku huvi eesmärkidel.

Asjaomane ettevõtja peab:

- lõpetama selle toote EL-i turul müümise ja EL-i turult eksportimise;

⁴ Ühe liikmesriigi juhtiva pädeva asutuse otsuseid peavad tunnustama ja nende täitmise tagama teiste liikmesriikide pädevad asutused, kui need käsitlevad sama tarneahela tooteid, mille puhul on tehtud kindlaks sunniviisilise töö kasutamine.

⁵ Kui juhtiv pädev asutus on Euroopa Komisjon, siis võetakse see otsus vastu rakendusaktiga ja kohaldatakse kontrollimenetlust. Liikmesriigi pädeva asutuse vastu võetud otsuse, millega on tehtud kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine, suhtes kohaldatakse vastava liikmesriigi õiguses ettenähtud kohtulikku kontrolli. Euroopa Komisjoni vastu võetud otsused vaatab läbi Euroopa Liidu Kohus.

⁶ Erand kohustusest nõuda asjaomase toote turult kõrvaldamist: Erilist tähelepanu tuleb pöörata EL-i jaoks strateegilise või kriitilise tähtsusega tarneahelate häirete vältimisele ja sellega seoses toodetele, mille kõrvaldamine muudaks siseturu ja tarneahelate nõuetekohast toimimist. Neil juhtudel peab juhtiv pädev asutus nõudma, et asjaomast toodet peetakse kindlaksmääratud aja jooksul ettevõtte kulul kinni selle asemel, et nõuda toote EL-i turult kõrvaldamist.

- kui toode on juba EL-i turule lastud või kättesaadavaks tehtud, peab sellised tooted EL-i turult kõrvaldama⁷, sh eemaldama veebipoodidest (keelatud toote kõrvaldamise kulud kannab asjaomane ettevõtja);
 - kui tooted ei ole kergesti riknevad, peab need ringlusse võtma, ja kui see ei ole võimalik, peab laskma need tooted hävitada, muuta kasutuskõlbmatuks või kõrvaldada need muul viisil kooskõlas EL-i õiguse (sh jäätmeäitlust käsitleva õigusega) ja vastava riigisisese õigusega.
- b) **Otsus, millega uurimine lõpetatakse:** kui juhtiv pädev asutus ei suuda kindlaks teha, et asjaomased tooted on turule lastud või turul kättesaadavaks tehtud või neid eksporditakse sunniviisilise töö tulemusena valinud toodete keeldu rikkudes. Uurimise lõpetamisest tuleb teavitada uurimise all olnud ettevõtjaid ja kõiki teisi pädevaid asutusi ICSMS-i kaudu.
4. **Otsusest teavitamine:** juhtiv pädev asutus teavitab otsusest, millega tehti kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu rikkumine, kõiki ettevõtjaid, kellele see otsus on adresseeritud.
5. **Otsuse tunnustamine ja edastamine ICSMS-i kaudu teistele liikmesriikidele ning liikmesriikide tolliasutuste teavitamine:** juhtiva pädeva asutuse otsust, millega tehti kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu rikkumine, tuleb tunnustada teiste liikmesriikide päevatel asutustel ja see tuleb edastada ICSMS kaudu teiste liikmesriikide pädevatele asutustele, misjärel peavad need pädevad asutused, keda kõnealune otsus puudutab, võtma määruses sätestatud meetmed otsuse täitmise tagamiseks. Samuti peab juhtiv pädev asutus teavitama liikmesriikide tolliasutusi sellekohasest otsusest.
6. **Otsuse täitmise tagamine:** liikmesriikide pädevad asutused vastutavad otsuste, sh Euroopa Komisjoni vastu võetud otsuste, täitmise tagamise eest oma riigi territooriumil. Kui ettevõtja ei ole talle määratud mõistliku tähtaja jooksul täitnud otsust, millega tehti kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu rikkumine, siis vastutab pädev asutus selle otsuse täitmise tagamise eest ja tagab kõik järgmise:
- a) keelab asjaomaseid tooteid EL-i turule lasta või seal kättesaadavaks teha ning eksportida;
 - b) kõrvaldab juba EL-i turule lastud või kättesaadavaks tehtud tooted (keelatud toote kõrvaldamise kulud kannab asjaomane ettevõtja);
 - c) piirab juurdepääsu asjaomastele toodetele ja kõnealustele toodetele viitavatele loeteludele, nõudes asjaomaselt kolmandalt isikult sellise piirangu rakendamist;
 - d) kui tooted ei ole kergesti riknevad, siis võetakse need ringlusse, ja kui see ei ole võimalik, siis peab laskma ettevõtjate kulul tooted hävitada, muuta kasutuskõlbmatuks või kõrvaldada muul viisil kooskõlas EL-i õigusele vastava riigisisese õigusega;
 - e) kui ettevõtja ei ole täitnud otsust, millega tehti kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu rikkumine ning keelati selle toote liidu turul kättesaadavaks tegemine ja turult eksportimine ja anti korraldus juba liidu turule lastud või liidu turul kättesaadavaks tehtud tooted liidu turult kõrvaldada või eemaldada veebiliidesest nendele toodetele või nende loeteludele viitav sisu ning nõuti toodete või toote osade

kõrvaldamist, siis pädev asutus määrab karistuse kas otse, koostöös teiste asutustega või taotleb karistuse määramist pädevalt õigusasutuselt.⁸

7. **Otsuse jõustamine EL-i välispiiril:** liikmesriikide tolliasutused vastutavad sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu jõustamise eest EL-i välispiiril, st EL-i tolliasutused peavad sunniviisilise töö tulemusena valinud toodete keeldu rikkuvad tooted kinni. Tolliasutused tuginevad liikmesriikide pädevate asutuste otsustele, mille alusel teostavad kontrolle toodete impordi ja ekspordi üle.

- a) Selleks, et toll saaks teha kindlaks tooted, millega rikutakse sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keeldu, tuleb juhtival pädeval asutusel esmalt lisada otsused ICSMS-i ja seejärel edastada vastavad otsused ICSMS-ist elektroonilisse tolli riskijuhtimise süsteemi.
- b) Ettevõtjad peavad esitama tollile lisateavet, mis võimaldab kindlaks teha asjaomase toote vastavuse juhtiva pädeva asutuse otsusele. See hõlmab teavet toote valmistaja või tootja ja toote tarnijate kohta ning muud teavet toote enda kohta⁹.
- c) Kui toll teeb kõnealuse toote kindlaks (st teeb kindlaks, et toode võib olla hõlmatud juhtiva pädeva asutuse otsusega, millega on tehtud kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine), siis peab ta peatama kõnealuse toote vabasse ringlusse lubamise ja ekspordi ning teatama sellest viivitamata oma liikmesriigi pädeva(te)le asutus(t)ele.
- d) Seejärel liikmesriigi pädev(ad) asutus(ed) teevad mõistliku tähtaja jooksul otsuse juhtumis, millest toll on neile teatanud, kas kinnitades, et konkreetne toode on otsusega hõlmatud või mitte.
- e) Kui liikmesriigi pädev(ad) asutus(ed) ei tee 4 tööpäeva jooksul alates toote vabasse ringlusse ja ekspordi peatamisest otsust või kui pädev(ad) asutus(ed) on teavitanud tolli vabasse ringlusse lubamisest või ekspordi lubamisest, siis lubab toll tooted vabasse ringlusse või lubab neid eksportida, kui kõik muud nõuded ja formaalsused on täidetud¹⁰.
- f) Kui juhtiv pädev asutus järeldab, et toode on hõlmatud otsusega, millega on tehtud kindlaks sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu rikkumine, siis tuleb pädevatel asutustel sellest viivitamata teavitada tolli, misjärel peab toll keelama toote vabasse ringlusse laskmise või ekspordi ning kõrvaldama asjaomase toote kooskõlas EL-i õigusele vastava riigisisese õigusega.
- g) Juhtiva pädeva asutuse taotlusel, nimel ja vastutusel võib toll teise võimalusena kõnealuse toote konfiskeerida ning anda selle juhtiva pädeva asutuse valdusse ja käsutusse. Sel juhul peab konkreetne juhtiv pädev asutus võtma kõik vajalikud meetmed, et tagada asjaomase toote nõuetekohane kõrvaldamine (toote annetamine heategevuslikul või avaliku huvi eesmärgil, selle ringlusse võtmine või muul viisil kõrvaldamine asjaomase ettevõtja kulul).
- h) Mh edastab toll peatamise teate, pädevate asutuste järelduse ja tolli võetud meetmete tulemuse riiklikku tollisüsteemi.
- i) Tingimused, mida kohaldatakse toodete suhtes nende vabasse ringlusse lubamise või ekspordi peatamise, sh vabasse ringlusse lubamisest keeldumise puhul nende

⁸ Euroopa Komisjon annab liikmesriikidele suunised rahaliste karistuste arvutamise meetodi ja kohaldatavate künniste kohta.

⁹ Euroopa Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega määrab kindlaks ettevõtjate poolt tollile esitatava teabe üksikasjad.

¹⁰ Toote vabasse ringlusse lubamist või ekspordi ei tohi üldjuhul pidada tõendiks selle kohta, et toode vastab EL-i õigusele, sest ringlusse lubamine ei tähenda tingimata täielikku nõuetele vastavuse hindamist.

ladustamise, hävitamise ja kõrvaldamise ajal, peab kindlaks määrama toll kooskõlas määrusega (EL) nr 952/2013.

8. **Otsuse kehtetuks tunnistamine**¹¹: juhtiv pädev asutus peab tunnistama otsuse kehtetuks, kui ettevõtjad tõendavad, et nad on otsuse täitnud ja kõrvaldanud sunniviisilise töö kasutamise oma äritegevusest või tarneahelatest asjaomase toote puhul.
9. **Süstemaatiline teabevahetus ja koostöö pädevate asutuste, tollide ja Euroopa Komisjoni vahel**: EL-i turule tulevate või sealt väljaviidavate sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu ühetaolise täitmise tagamiseks.
10. **Juhtiva pädeva asutuse kohustus kasutada turujärelevalve info- ja teavitussüsteemi (ICSMS) määruse rakendamiseks**: pädevad asutused peavad kasutama kooskõlas määruse (EL) 2019/1020 artiklis 34 osutatud süsteemi ICSMS, et koguda, töödelda ja säilitada struktureeritud kujul teavet uurimiste, otsustusprotsessi ja sunniviisilise töö tulemusena valminud toodete keelu täitmisega seotud küsimuste kohta. Euroopa Komisjonil, pädevatel asutustel ja tollidel on ligipääs sellele süsteemile, et täita määrusest tulenevaid ülesandeid.
11. **VKE-de kontaktpunktide määramine**: Pädevad asutused peavad määrama VKE-de kontaktpunktid, mis võivad olla olemasolevad äritegevuse ja inimõiguste kasutajatoed või hoolsuskohustuse kontaktpunktid. VKE-de kontaktpunktid annavad teavet sunnitöö määruse kohaldamise küsimustes.

¹¹ Kui juhtiv pädev asutus on Euroopa Komisjon, siis võetakse see otsus vastu rakendusaktiga ja kohaldatakse kontrollimenetlust.